

İMAMLİK

İmamlığa en lâıık olan

Soru: Birkaç kişi, cemaatle namaz kılariken, imam olmak istemeyen olduğu gibi, teklifsiz imam olan da oluyor. Hangisi uygundur?

CEVAP

İkisi de uygun değildir. Aşağıda bildirilen hususlara göre kendi aralarında **imam** seğmelidir.

İmamlığa en lâıık olmada tercih sırası şoyledir:

1- Sünneti yani din bilgilerini en iyi bilen, namazı bozanları ve bozmayanları en iyi bilen,

2- Kur'an-ı kerimi en iyi okuyan, tecvidi en iyi bilen,

3- Takvası daha çok olan,

4- En yaşlı olan,

5- Huyu, ahlakı daha güzel olan,

6- Yüzü en güzel olan,

7- Nesebi en güzel olan,

8- Sesi en güzel olan,

9- Elbisesi daha temiz ve güzel olan,

10- Malı, mevkii daha çok olan,

11- Mukim seferiye tercih edilir.

12- Çoğunluğun seğtiği imam olur.

13- Çoğunluk da seğmezse, kur'a çekilir.

Bir evde, ziyafette, seğim aranmadan, ev sahibi, ziyafet sahibi imam olur. **Yahut**, imamı bu seğer. Kiracı, ev sahibi demektir. (**İbni Âbidin**)

Daha üstünü varken, başkası seğilirse, uygun değilse de, günah olmaz.

mminin, kendisi gibi mmi olanlara imam olması caizdir. mmi, Kur'an-ı kerimi yüzünden okumasını bilmeyen kişidir. mminin, Kur'an-ı kerim okumasını bilene imam olması caiz değildir. Tecvidle okuyamayan da, tecvidle okuyana imam olamaz. Kendisinden daha ehli varken imamlığa geğmemelidir.

İmam olmanın sorumluluğu büyüktür. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Kur'an-ı kerimi en iyi okuyan imam olsun; bunda eşit olunca, sünneti [İslamiyet'in hükümlerini] en iyi bilen imam olsun, bunda da eşit olursa, en yaşlı olan imam olsun!) [Müslim]

(Ezan okumak için koşun, fakat imamlığa atılmayın!) [İbni Ebi Şeybe]

(İmam olan, Allah'tan korksun, imamlık ettiklerinin sorumluluğunu yüklediğini bilsin! Eğer imam namazı eksiksiz kıldırırsa, cemaatin sevabı kadar da imama sevap verilir. Eğer eksik kıldırırsa, günahı yalnız imama olur.) [Taberani]

Ehil olmayanlar, bu sorumluluktan kaçmalı, ehil olanlar da bu vazifeden imtina etmemelidir! Kur'an-ı kerimi tecvid üzere okuyan ve İslamiyet'i iyi bilen imam olmalıdır.

Kendinde imamlık şartları bulunan kimsenin tevazu ediyorum zannıyla imamlıktan imtina edip, yerine imamlık şartları bulunmayanı geçirerek, imamlıktan kaçması uygun olmaz. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Kiyametın dehşeti içinde, üç sınıfın korkmadığı ve hesap vermediği görülür. Bunlar misk tepelerinde, mahşer halkının hesabı görülünceye kadar otururlar. Bunlardan biri, bir topluluğun rızası ile onlara imamlık edenlerdir.) [Taberani]

(İmam ile müezzin, cemaatin sayısı kadar sevaba kavuşur.) [Ebuşeyh]

- Ya Resulallah, bana bir amel bildir ki, yalnız onu işlemekle Cennete gideyim. - Senin vasıtanla namaza gelmeleri için kavminin müezzini ol! - Ya Resulallah bunu yapamam. - O halde sana uyup namaz kılmaları için kavminin imamı ol! - Onu da yapamam ya Resulallah. - O vakit namazı ilk safta kıl! (Buhari)

İmamlığa daha layıkça, oğul babasına imam olur. (Halebi)

Tecvid bilmeyen

Soru: Tecvid bilmeyen mahreçleri doğru çıkarıyorsa okuması sahih olur mu?

CEVAP

Mahreçleri doğru çıkarıyorsa, tecvidi bilmese de okuduğu sahih olur.

Özrü olan imam

Soru: Bir özrü olan mesela, bir yerinden kan veya irin akmak, idrar veya yel kaçırmak, üstü necis olmak, harflerin bazısını peltek okumak gibi bir özrü olan kimse, özrü olmayan sağlam kimselere imam olabilir mi? Bir de, oturarak namaz kılan ayakta kılanlar uyabilir mi?

CEVAP

Özrü olan, özrü olmayanlara imam olamaz.

Özürleri birbirine benzeyenler birbirlerine ve bir özür lü olan, iki özür lü olana imam olabilir. **Maliki**'de ve **Şafii**'de, özür lü olan, özür süz olana imam olabilir.

Yara üstündeki merheme, sargıya mesh eden ve herhangi bir sebeple **Maliki** veya **Şafii**'yi taklit eden **Hanefi**ler özür lü sayılmaz.

Teyemmüm etmiş olan, abdest almış olana, oturarak kılan, ayakta kılan imam olabilir.

Seferi imam

Soru: Bir arkadaş, bize seferi olarak geldiğinde, namaz kılacağımız zaman, hemen imam oluyor. Misafir diye bir şey demiyoruz. Arkadaşın teklifsiz imamlığa geçmesi doğru mu?

CEVAP

Doğru değildir. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Bir yere ziyarete giden kimse, onlara imamlık yapmasın!) [Tirmizi]

(Bir cemaat bir yere misafir giderse, o evden gidene kadar, ev sahibi o cemaatin emiri olur, ona itaat vacip olur.) [Deylemi]

Salih imam

Soru: Ehl-i sünnet âlimlerinin ve kitaplarının aleyhinde konuşan imamın arkasında namaz kılınır mı?

CEVAP

Bid'at ehli, fâsık ve mekruh işleyen imamlardan uzak durmalı, salih imamları tercih etmeli.

Veled-i zina

Soru: Toplumda, babası bilinmeyen, veled-i zina denilen çocuklar gün geçtikçe çoğalıyor. Ana babalarının günahları bu çocuklara da yazılır mı? Veled-i zina, imam olabilir mi?

CEVAP

Veled-i zinanın çoğalması, kıyamet alametidir. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Ahir zamanda, veled-i zina [piç] çoğalır.) [Taberani]

Kâfir çocukları bile günahsız doğar. Ana-babanın günahını çocuğu çekmez. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Veled-i zina, babasının günahını çekmez. Hiç kimse, diğerinin günahını yüklenmez.) [Hakim]

Kur'an-ı kerimde de mealen buyuruldu ki:

(Bir kimse, diğerkimsenin günahını çekmez.) [Necm 38]

Cahil ise, veled-i zinanın, imam olması mekruhtur. Cahil değil ise imam olmasında mahzur yoktur. (Nur-ül-izâh)

Veled-i zina genelde, ilgisiz ve bilgisiz yetiştiği için, yani cahil olacağı için imamlık yapamaz. Fakat ilim sahibi olanlarının imamlık yapmasında hiç mahzur yoktur.

Açıktan günah işleyen

Soru: Açıktan günah işleyen imamın arkasında namaz kılmak caiz mi?

CEVAP

İçki içen, kumar oynayan veya başka günahları işleyen bir kimse, itikadı düzgün ise, abdestin ve namazın farzlarını iyi biliyor ve önem veriyorsa, böyle bir kimsenin arkasında namaz kılmak keraheten caiz, yani mekruhtur. Eğer namazın şartlarına önem vermiyorsa, zaten namaz sahih olmaz.

Ebüs-süüd efendi fetvasında, (Salih ve facir [günahkâr, fitneci], arkasında namaz kılınız) hadis-i şerifi açıklanırken, (Bu hadis-i şerif cami imamları için değil, Cuma kıldırın emirler içindir. Bunlara uymak, itaat etmek gerektiğinden, fitne çıkarmamak için fâsık olan [açıktan günah işleyen] emirler arkasında namaz kılınır) buyuruyor. Hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

(Her imamla namaz kıl, sevabı sana, yanlışı varsa vebali onadır. Her emirle cihad et, ecri sana, yanlış karar vermişse zararı onadır. Müslüman her ölünün cenaze namazını kıl, intihar etmiş olsa da...) [Deylemi]

Bu husus, yukarıdaki fetvada da bildirildiği gibi emirlere itaat içindir.

Bid'at ehli, içki içen, kumar oynayan cami imamlarının arkasında namaz kılmamalıdır!

Kur'an-ı kerimi teganni ile okuyan, kendinde imamlık şartları bulunmayan ve açıktan günah işleyen imamların da arkasında namaz kılmamalıdır! Hele itikadı bozuk kimselerin arkasında namaz kılmak hiç caiz değildir. Fakat camide böyle fâsık, sapık imam var sanarak camiye terk etmemelidir.

Yine Ebü-s-süüd efendi fetvasında buyuruluyor ki:

(Kur'an-ı kerimi tecvid üzere okumasını bilmek farzdır. Tecvid bilmeyen bir imamın okuduğu Kur'an-ı kerim ve kıldırıldığı namaz sahih olmaz.)

İtikadı bozuk veya bid'at ehli olan, İslam âlimlerinin yazılarına, fetvalarına önem vermeyen, belli bir mezhebe bağlanmayan, müfessir ve muhaddis icazeti olmadığı halde Kur'an-ı kerime ve hadis-i şeriflere kendi görüşüne göre mana veren sapık kimselerin arkasında namaz kılınmaz. (Hadika)

Fâsık imam

Soru: Eşim açık geziyor. Eşi açık gezene **fâsık** denir, fâsıkın imamlığı ise mekruhtur. Arkadaşlarım sen imamlık yap diyorlar, ben de imamlık yapmak istemiyorum. Yaptığım doğru mu?

CEVAP

Evet yaptığınız doğrudur. **Fâsık** olan imam olmamalıdır.

Fâsık olan imama uymak

Soru: Fâsık olmak ne demektir? Fâsık imama uyulur mu?

CEVAP

Fâsık kimsenin imam olması tahrimen mekruhtur. **Mâlikî**'de hiç sahih değildir. (Halebi-yi Kebir)

Fâsık, hangi günah olursa olsun, çekinmeden açıktan günah işleyen kimsedir. Mesela aşağıdaki günahlardan birini açıkça işlemeye devam eden **fâsık** olur:

- 1- Alkollü içki içen,
- 2- Altın yüzük takan, [erkek için],
- 3- Avret yerini açan **veya** başkasının avret yerine bakan, [Erkeğin avret yeri göbekte diz arası, kadının yabancı erkekler için avret yeri el ve yüz hariç her yeridir.],
- 4- Büyü yapan ve yaptıran,
- 5- Çalgı çalan ve çalgı dinleyen,
- 6- Çayına bile olsa kâğıt, tavla, domino vesaire oynayan,
- 7- Faiz alıp veren,
- 8- Falcılık yapan,
- 9- Farz namazı, özürsüz kazaya bırakan,
- 10- Gıybet eden,
- 11- İpek giyinen [erkek],
- 12- İsrâf eden,
- 13- Etrafındakilere kibirlenen,
- 14- Kur'an-ı kerimi parayla **veya** teganni ederek okuyan,
- 15- Zina eden
- 16- Mazeretsiz oruç tutmayan,
- 17- Beş vakit namaz kılmayan,

- 18- Rüşvet alan,
- 19- Sakalı bir tutamdan kısa yaparak sünneti değiştiren,
- 20- Söz taşıyan,
- 21- Uyuşturuocu kullanan,
- 22- Yalan söyleyen,
- 23- Zekât veya uşur vermeyen.

Fasığın imamlığı

Soru: Cemaat yapma imkanı varken, oradakilerin hepsinin fâsık olduğu bilindiği durumlarda fâsık fâsıka imam olabilir mi?

CEVAP

Olabilir.

Bid'at ehlinin arkasında namaz

Soru: Bid'at ehli imamın arkasında namaz kılınabilir mi?

CEVAP

Bid'atlerin çıktığı zamandaki bid'at ehli olanların bir kısmı, **küfre** düşmemişti. Küfre düşmeyenler için kitaplarda şöyle bildirilmiştir:

Bid'ati küfre varırsa ona uyanın namazı sahih olmaz. Küfre sebep olmazsa sahih, fakat mekruh olur. (Hulasa)

Fâsıkla bidat ehlinin, **âlim** olsalar da, imam olmaları mekruhtur. Bunları imam yapmak günah olur. (Nur-ul-izah, Redd-ül-muhtar)

Fakat şimdiki **bid'at ehli imam**, biraz **Mutezile**, biraz **Vehhabi**, biraz **Rafizî** itikadına sahiptir. Doğru itikadı yoktur. Böyle **bid'at ehlinin** arkasında namaz kılınmaz. Hattâ onlarla birlikte bile namaz kılınmaz. Bir hadis-i şerif:

(**Bid'at ehlinin** cenazesine gitmeyin, onlarla birlikte namaz kılmayın!) [**İbni Hibban**]

Cemaatin namazı

Soru: Büyük günah işlemiş, fakat sonradan tevbe etmiş, salih biri olmuş bir kimse, imam olsa, bunun günahını cemaat bilmese, cemaatin namazına bir zarar gelir mi? Böyle bir kimsenin imamlık yapmasında bir mahzur var mıdır?

CEVAP

Bir zararı olmaz. Böyle bir kimsenin imamlık yapmasında bir mahzur yoktur.

İmam ve cemaat

Soru: İmihal'de, (Cemaat istese de, imamın, farz kıldırırken kıraati ve tesbihleri sünnetten fazla okuması tahrimen mekruhtur) denirken, Mektubat-ı Rabbani'de, (İmam için ise, cemaatin haline göredir) deniyor. Bu çelişki değil mi?

CEVAP

Hayır, biri diğerini açıklamaktadır. Cemaatin haline göredir demek, sünnetten bile az okuyabilir demektir; çünkü **hasta, yolcu** olabilir, bir an önce gitmek isteyebilir. İmam cemaatin durumuna göre, **sünnet miktarından** aşağı da okuyabilir. Cemaat istese de, sünnetten fazla okuması mekruh olur. Zamm-ı sure okumak için de böyledir. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(İmam olan zat, namazı uzatmadan hafif kıldırısın. Cemaatin içinde, küçük, yaşlı, hasta ve ihtiyaç sahibi bulunabilir. Yalnız kılarken dilediği kadar uzatabilir.) [Buhari, Müslim]

Kadın imam

Soru: Kadın, erkeklere imam olabilir mi?

CEVAP

Bütün fıkıh kitaplarında imam olmak için bildirilen şartlardan biri, (Erkek olmaktır. Kadın, erkeklere imam olamaz) buyuruluyor. (Halebi)

Dürer'deki bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Kadınların, [namazda imam olarak] öne geçirilmesi caiz değildir.) [Rezin]

Kadın, erkeklerle birlikte cemaatle namaz kılsa, kadının sağındaki, solundaki ve arkasındaki erkeğin namazı bozulur. (Redd-ül-muhtar)

İmamın niyeti

Soru: İmamlığa nasıl niyet yapılacağını bilmiyorum. (Niyet ettim, öğle namazını kıldırılmaya) demek doğru mu?

CEVAP

Evet öyle niyet etmenin de mahzuru yoktur. Yani namaz sahih olur. Hiç imamlığa niyet etmeseniz de, erkeklere kıldırıldığınız namaz sahih olur. Yani sadece (Niyet ettim öğle namazını kılmaya) desanız da, böyle bir niyetle size uysalar yine onların da namazları sahih olur.

Niyet çeşitli şekilde yapılırsa da, (Bana uyanlara imam oldum) demek en uygundur.

Kadına imam olmaya niyet

Soru: Ben imam oldum oğlumla namaz kılarken annesi de gelip bize uymuş. Namazı sahih oldu mu?

CEVAP

Onun da geleceğini biliyorsanız, namazı sahih olur. Çünkü kadınlara da imam olmaya niyet etmek şarttır. Niyetsiz olmaz. Onun geleceğini bilmiyorsanız ve kadınlara imam olmaya da niyet etmemişseniz namazı sahih olmaz. Böyle durumlarda, yani kadınların da cemaat olma ihtimali olduğu zaman, namaza dururken kadınlara da imam olmaya niyet etmelidir!

Kadınla cemaat

Soru: Sadece hanımla cemaatle namaz kılarken niyet nasıl olmalıdır?

CEVAP

Hanımın uyduğunu bilmek yeter. Mesela (Niyet ettim, bana uyanlara imam olmaya) demek yetiştir. (Niyet ettim kadınlara da imam olmaya) denebilir. Hatta niyet ettim öğlenin farzını kılmaya bile demek yeter. Önemli olan arkanızda kadın cemaat olduğunu bilmektir. Niyetin değişik olmasının mahzuru olmaz.

İmam yavaş okursa

Soru: İmam, intikal tekbirlerini yavaş okusa, duymayanların namazları olmaz mı?

CEVAP

İmamın namaza dururken ve rükünden rüküne geçerken ve selam verirken, cemaat işitecek kadar, sesini yükseltmesi sünnettir.

İmama uymanın sahih olması için, imamın sesini işitmek veya imamın veya cemaatin hareketlerini görmek lazımdır.

İmamın hareketlerine uymak lazımdır. Sesine uymak şart değildir. İmamı göremeyen, imamı görenlerin hareketlerine uyarsa, imamın hareketlerine uymuş olur.

İmam tamamen içinden söylese, hiç kimse duymasa bile yine namaz sahih olur.

İmamın yüksek sesle okuması

Soru: İmamın namazda yüksek sesle okumasında bir mahzur var mıdır?

CEVAP

İmamın namazda, ihtiyaçtan fazla yüksek sesle okuması namazı bozmasa da, haramdır; çünkü arkadaki cemaatin, imamın okuduğunu duyması şart değildir. (Dürr-ül muhtar)

Şafii imam

Soru: Namaz kılınırken **Şafii** mezhebinde rükudan kalkarken eller kaldırılır. **Hanefi** olanlara imam oluyor namaz kıldırıyoruz. Ellerimizi kaldırmamızda bir mahzur var mı?

CEVAP

Şafii'de elleri kaldırmak sünnettir. Mecbur kalmadıkça bu sünnet terk edilmez. **Hanefi**lere de imam olsanız ellerinizi kaldırmanız lazım.

Topal imam

Soru: Topal kimse imam olabilir mi?

CEVAP

Evet.

Seferi

Soru: (Seferi, dört rekatlı olan farzları eda ederken, mukime uyabilir. Mukim imama vakit içinde uyan seferinin namazı değişerek, imamın namazı gibi dört rekat olur. Fakat seferi kazayı iki rekat kılması gerektiğinden, mukim imama uyamaz. Çünkü, oturması ve okuması farz olan, nafile olana uymuş olur) ifadesinin izahı nasıldır?

CEVAP

Seferi olan, öğle, ikindi ve yatsı namazını kılamayıp kazaya bırakınca, kazayı iki rekat kılması gerektiğinden, aynı namazı kaza eden mukim imama uyamaz. Çünkü, mukim imamın, ikinci rekatın sonunda oturması farz değildir. Seferi olanın ise, oturması farz olduğundan mukim imama uyamaz.

Seferi olan kimse, vakit namazlarında mukim imama uyabilir.

Zamm-ı sure

Soru: Zammı sure nedir, en kısası ne kadar olmalıdır?

CEVAP

Fatihadan sonra okunan, üç âyete **veya** üç âyete eşit bir âyete denir. Üç âyet miktarı, kelime itibarı ile on kelime, harf itibarı ile otuz harf olmalı! (**Redd-ül-muhtar**)

İmamın cemaate dönmesi

Soru: Cemaat kaç kişi olursa imam yüzünü cemaate döndürür?

CEVAP

Cemaat az olsun, çok olsun imamın namazdan sonra yüzünü cemaate döndürmesi sünnettir. (**Halebi**)

Eğer cemaat bir kişi ise, yüzünü o bir kişiye dönmez. Bir kişiden fazla ise döner. İmam-ı Ebulleys hazretleri Mukaddime şerhinde buyuruyor ki: İmam-ı a'zam Ebu Hanife (imam, namazdan sonra dua ederken cemaat on kişiden çok ise yüzünü döndürür, az ise döndürmez) buyurdu. (Şir'a)

Eğer cemaat on kişiden az olur, birinci safta namaz kılanlar da var ise, ikinci kavli tercih ederek imam yüzünü cemaate döndürmez. Namaz kılan yoksa, cemaat az olsa da birinci kavle uyarak imam yüzünü cemaate döndürmelidir. Çünkü müminlerin yüzüne dönmek, Kâbe-i şerife dönmekten evladır. Cemaat çok olsa da, namaz kılanın yüzüne dönmek mekruhtur. Yan dönülürse mekruh olmaz. (Hindiyye)

Âmire imam olmak

Soru: Âmire imam olmak uygun mu?

CEVAP

Âmire izni olmadan imam olmamalıdır. İzin almadan imamlığa geçmek dargınlığa sebep olabilir. İstenmeyen kimsenin imam olması mekruhtur.

İmamın ikameti

Soru: İmamlık yapacak kimsenin, ikameti de kendisinin okuması mekruh olur mu?

CEVAP

Mekruh olmaz. Hazret-i Ömer bazen böyle yapardı.

Telaffuzu kötü olan imam

Soru: Yeni müslüman birinin telaffuzu iyi değilse imamlığı caiz mi?

CEVAP

Hayır. Hemen öğrenmelidir.

Mukim ile seferi

Soru: Maliki'yi taklit eden mukimle seferi, birbirine imam olur mu?

CEVAP

Evet.

Sünnetle farz arası

Soru: "İmam namazdan önce cemaate safları düzeltmesini söyler" deniyor. Halbuki sünnet ile farz namazı arasında konuşmamak gerekmez mi?

CEVAP

Bu akşam namazına mahsustur. [Hanefi'de böyle, Şafii'de her zaman söyler.]

Fatiha'dan sonra amin

Soru: İmam Fatiha'dan sonra âmin der mi?

CEVAP

Evet.

Kamet

Soru: Kad kametissalat denirken, imamın namaza başlaması gerekir mi?

CEVAP

Kad kametissalat denirken imam efendi namaza durur. Cemaat de beraber durur. Yani ikamet bitmeden durulur. İkamet bitince de hemen durulursa olur. Fakat daha fazla geciktirmek mekruh olur.

Namazdan sonra cemaate dönmek

Soru: İmam, namazdan sonra ayağa kalkarak mı, yoksa kalkmadan mı yüzünü, cemaate döndürür?

CEVAP

Her ikisi de caizdir.

Kibleye arkasını dönmek

Soru: İmam niçin namazdan sonra arkasını kibleye doğru dönüyor?

CEVAP

Sünnet olduğu için dönüyor. Kâbe şereflidir. Ancak müminin şerefi daha fazladır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Merhaba ey Beytullah. Ne büyüksün ve hürmetin ne büyüktür. Lakin mümin, Allahü teâlâ indinde senden daha muhteremdir.) [Beyheki]

(Ey Kâbe "Seni Allahü teâlâ, şerefli, mükerrem ve muazzam kıldı. Fakat mümin, hürmet bakımından senden daha kıymetlidir.) [Taberani]

(Mümin Kâbe'den üstündür.) [İbni Mace]

Bu sebepten dolayı imam, cemaate yönünü dönüyor. Müminin kalbini kırmak, Kâbe'yi yetmiş defa yıkmaktan daha büyük günahdır.

İmamın niyeti

Soru: Cemaatte farklı mezheplerden insanlar varsa imamın niyeti farklı olur mu?

CEVAP

Hayır her zamanki gibi niyet eder.

İmamın tesbihleri okuması

Soru: (İmam tesbihleri cemaatin haline göre okur) ne demektir?

CEVAP

Cemaat isterse, sünnet miktarından bile az okuyabilir demektir. Cemaat sünnetten fazla istese de okuyamaz.

Cemaat sevabı

Soru: Tek başına farza duran (Bana uyan olabilir) diye, imamlığa niyet etse, sonra ona uyan olsa, cemaat sevabı alır mı?

CEVAP

Evet.

İmamın cemaat sevabı

Soru: Tek başına duran kimseye uyan cemaat sevabı alıyor. İmam olan cemaat sevabı alamaz mı?

CEVAP

İmamlığa niyet etmediği için cemaat sevabı alamaz.

İmamın dua okuması

Soru: İmamın duayı yalnız kendine tahsisi mekruhtur. Rabbenağfirli gibi duaları okuması da mekruh mu?

CEVAP

Meşhur olan duaları okumak mekruh değildir.

Vacibi geciktirmek

Soru: (Unutularak bir vacip geciktirilmesi secde-i sehvi gerektiriyor, kasten geciktirilirse tahrimen mekruh olur) deniyor. İmamın ve yalnız kılanın, son oturuşta sallı barikten sonra Rabbena...yı ve başka duaları okuması selam verme vacibini geciktiriyor mu, secde-i sehvi gerektiriyor mu?

CEVAP

Hayır, gerektirmez. Çünkü orası dua okuma yeri olduğu için âyet-i kerime ve hadis-i şerifle bildirilen bütün duaları okumak caizdir. Bunun gibi, kıyam kıraat mahallidir. Burada bir rekatta, bir sure değil, 10 sure de 20 sure de okunabilir. Sen çok sure okudun, o zaman, rükuu geciktirdin, secde-i sehvi yapman lazım denmez elbette. Son teşehhüd de böyle, orası dua okuma yeridir, fazla dua edilse de secde-i sehvi gerekmez.

Nimet-i İslam kitabında, namazın sünnetlerinin 43. sünde diyor ki:

Salevattan (salli barikten) sonra dua okunur.

Namazda Arapça'dan başka dilde dua okumak haram olur. Arapça da olsa, halk sözüne benzememesi için okunan dualar âyet-i kerime ve hadis-i şeriflerden alınmış olmalıdır. Mesela şu âyet-i kerimeler okunabilir:

(Bekara 201, Rabbena... âyeti), (Âl-i İmran 8 ve 9), (İbrahim 40,41), (Kehf 10, Rabbena ile başlayan kısmı), (Furkan 74).

Nimet-i İslam kitabında hadis-i şerifte geçen iki dua da örnek olarak bildirilmiştir. Demek ki dua âyetlerini ve dua hadislerini sallı barikten sonra okumanın hiç mahzuru yoktur. Ne kadar çok okunursa okunsun mahzuru olmaz.

İmam kendinden eminse

Soru: İmam dört rekatlı namazda dördüncü rekatta otursa fakat cemaat üç diye ayağa kalksalar, imam kendinden emin ise ne yapar?

CEVAP

Ettehiyyatüyü ve Salli barikleri okuyup selam verir. Namazdan sonra, bu yetki bana aittir der. Cemaat yanlış diye diretseler de, imam kendine güveniyorsa veya bir şahidi olursa, tekrar kılınmaz.

Mahrem kadınlar

Soru: İmam mahrem kadınlara namaz kıldırır, namaz sonunda cemaate döner mi?

CEVAP

Evet.

Yabancı kadın

Soru: Cemaatimizde yenge, baldız gibi yabancı kadın da varsa yine dönebilir miyim?

CEVAP

Yabancı kadınlara karşı dönülmez. **Yahut** yan dönmelidir.

Son teşehhüdde Rabbena

Soru: İmam, son oturuşta Rabbena veya başka bir dua okuyabilir mi?

CEVAP

Evet okuyabilir. (Gurer)

Diş dolgusu ve imamlık

Soru: Bazen imamlık yapıyorum. Diş dolgusundan ve hastalıktan dolayı **Maliki**'yi taklit ediyorum. Cemaatte her mezhepten insan varken de, bunlara imam olmam caiz mi?

CEVAP

Evet.

Abdestsiz olduğunu hatırlamak

Soru: Cemaate namaz kıldırdıktan sonra abdestsiz olduğumu hatırladım. Kendim iade ettim. Cemaate de haber vermem gerekir miydi?

CEVAP

Evet duyurabildiğiniz cemaate de haber vermek gerekir. Ancak başka bir kavle göre haber vermek gerekmez, sadece sizin iade etmeniz yeter.

Fasığın arkasında namaz

Soru: Kumar oynayan kişinin arkasında namaz kılınır mı?

CEVAP

Hangi çeşit kumar olursa olsun kumar oynayan fâsıktır. Çayına kağıt oynasa da yine kumardır, haramdır. Fâsıkın arkasında namaz kılınmaz. Kılmak tahrimen mekruhtur. **Maliki**'de hiç caiz değildir.

Tesbihleri tek okumak

Soru: Namazda rüku ve secdedeki tesbihler 3 den fazla (5 veya 9) gibi söylenebilir mi?

CEVAP

Tek olmak şartı ile 5, 7, 9,11 gibi okumak müstehaptır iyi olur. İmam 3 den fazla okuyamaz.

Camiye koşarak gitmek

Soru: İmamlık yapıyorum. Namaz geç kalınca camiye koşarak gidiyorum. Görevli olduğum için camiye koşup gitmenin dinen mahzuru var mıdır?

CEVAP

Zaruretsiz camiye koşarak gitmek mekruhtur. Cemaati kaçıрма ihtimali de olsa koşmak yine mekruhtur. Cemaatle namaz kılmak sünnet, koşarak camiye gitmek mekruhtur. Mekruh işleyerek sünnet yapılmaz. Eskiler bu durumu tenkit için şöyle derlerdi:

Görürsen camiye koşup giden iki civan,

Bil ki, biri müezzindir, öteki de imam.

Sünnet miktarı zammı sure

Soru: İmamın sünnet miktarından uzun sure okuması tahrimen mekruh diye bildirdiniz. Sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarında imamın en fazla kaç âyet okuması mekruh olmaz? Yani sünnet miktarı ne kadardır?

CEVAP

Sabah namazının iki rekatında toplam kırk, en fazla elli âyet okumak sünnettir.

Öğle namazında sünnet olan, sabah namazından daha aşağı miktar okumaktır.

İkinci ve yatsı namazında sünnet olan, yirmi âyet okumaktır.

Akşam namazında sünnet olan, her rekatta kısa bir sure okumaktır. Kısa sureler, Beyyine suresinden sonraki surelerdir.

İmam olan kimsenin farz kıldırırken yukarıda bildirilen âyet miktarlarından fazla okuması tahrimen mekruhtur. Cemaat uzun okunmasını istese de yine mekruh olur. Fakat cemaat sünnet miktarından daha kısa okunmasını isterse, imamın kısa okuması, caiz, uzun okuması caiz değildir. Mesela yolcular, abdesti zor tutan kimseler, sabahın farzını kıldırarak imama, "Kısa sure ile namazı kıldır" deseler, imam da Kevser ve İhlas suresi ile namazı kıldırma mahzuru olmaz. (Hindiyye)

Cemaati rahatsız edecek uzun sure ile namaz kıldırma tahrimen mekruh olur. Hadis-i şerifte bildiriliyor ki: Hazret-i Muaz'ın, Bekara, bazen de Nisa suresi ile namaz kıldırıldığını haber alan **Resulullah** efendimiz, üç kere buyuruyor ki:

(Ya Muaz, sen fettan mısın? Alâ, Şems ve Duha sureleri ile kıldırıydın. Çünkü cemaat arasında, yaşlı, zayıf ve ihtiyaç sahibi kimseler bulunabilir.) [Buhari]

[Fettan: çok fitneci demektir. Fitneci misin, fitneye mi sebep olacaksın buyuruluyor.]

Cemaatin hepsi uzun sure okunmasını istese, bir tanesi de kısa okunmasını istese, o bir kişiye uymak ve kısa sure okumak gerekir. Hiç kimseyi camiden nefret ettirmemelidir. Namazdan sonra da, ilahi, tesbihat gibi şeyler okuyarak cemaati rahatsız etmek de caiz değildir. Çünkü adamın ihtiyacı vardır, gitmesi gerekiyordur. Camiden çıkarsa ayıp olur diye onu dinlemeye mecbur etmek caiz olmaz. Böyle şeyler, isteyenlere ayrıca caminin ayrı bir yerinde dinletilebilir, gösterilebilir.

Yabancı kadınlara imam olmak

Soru: Bir erkek, evde yabancı kadınlara, imam olabilir mi?

CEVAP

Bir erkek, aralarında mahrem akrabası veya hanımı bulunmayan yabancı kadınlara imam olamaz. Halvet olur, yani günah olur. Eğer kadınların içinde bir tane mahrem akrabası veya hanımı varsa yahut yabancı da olsa, bir erkek daha varsa, halvet olmayacağı için imam olabilir.

Yüksek sesle okumak

Soru: İmâmın yüksek sesle okumasında bir mahzur var mıdır?

CEVAP

İmâmın namazda, ihtiyaçtan fazla yüksek sesle okuması, namazı bozmaz ise de, haramdır. Çünkü arkadaki cemaatin, imamın okuduğunu duyması şart değildir. (Dürer)

İmam olmaya niyet

Soru: İmamın kadınlara imam olmaya da niyet etmesi gerekiyormuş. Uzun zamandır, hanımımla beraber, cemaatle namaz kılıyoruz. Fakat kadınlara da imam olmak için niyet gerektiğini bilmiyordum. Şimdi hanımın namazları sahih olmadı mı?

CEVAP

Sahih oldu. Hanımın size uyduğunu bildiğinize göre, kadınlara da, niyet etmiş olursunuz.

Gençlerin imam olması

Soru: Kıymetli, muhterem ve yaşca büyük olan kişiler; bazen imamete gençleri geçiriyorlar, kendileri geçmiyorlar. Genç olanlar da, söz dinlemiş olmak ve edepsizlik etmemek için imamete geçiyorlar. Yaşca, ilimce ve takva yönünden daha üstün kişiler varken, gençlerin imamete geçmesi uygun oluyor mu efendim? Ben geçmeyeceğim diye ısrar mı etmesi lazım, söz dinleyip imamete geçmesi mi lazım?

CEVAP

El emru fevkal edep. Emir edepten üstündür. Söz dinleyip geçmesi gerekir.

Özürünün imamlığı

Soru: Abdesti bozan bir şeyden dolayı özürlü olan bir âlim, cahile imam olabilir mi?

CEVAP

Özürlü olduğu için, özürsüze imam olamaz. Özürleri birbirine benzeyenler, birbirlerine ve bir özürlü olan, iki özürlü olana imam olabilir. **Maliki**'de ve **Şafii**'de, özürlü olan, özürsüz olana imam olabilir.

İmamın abdesti yoksa

Soru: İmamın abdesti, cemaatteki bazılarının mezheplerine göre sahih olmazsa, mesela **Şâfiî** olan imamın abdesti **Hanefî**'ye uygun değilse, **Hanefî** cemaatin namazı sahih olur mu?

CEVAP

Sahih olur. Tahtavî'nin Merak-ıl-felah haşiyesinde, (Başka mezheplerdeki bir imama uymanın sahih olması için, uyanın mezhebine göre, namazı bozan bir şeyin imamda bulunmaması lazımdır. Eğer bozan bir şey varsa, imama uyan bunu bilmiyorsa yine namazı sahih olur. Güvenilen kavil budur. İkinci kavle göre ise, imamın kendi mezhebine göre namazı sahih olursa, uyanın mezhebine göre sahih olmadığı görülse bile, buna uyması sahih olur) buyuruluyor. Bu ikinci kavil, her ne kadar zayıfsa da, harac olunca, zayıf kaville amel etmek lazımdır. Fitneye mani olmak için de, zayıf kaville amel edileceği, Hadika'da da yazılıdır. (İ. Ahlâkı)

Yani birinci kavle göre bile, **Şâfiî** imamın abdestinin **Hanefî**'ye uygun olmadığı, mesela abdest aldıktan sonra elinin kanadığı, ancak kesin olarak biliniyorsa, ona uyan **Hanefî** cemaatin namazı sahih olmuyor. Biliniyorsa kanamış olsa bile sahih oluyor. Sormak, araştırmak da caiz değildir. İkinci kavle göre ise, kanadığı bilirse de sahih oluyor.

Harac olunca veya fitneye sebep olmamak için, ikinci kavle uymak gerektiği de açıkça bildiriliyor. Bu açık hükmü kabul etmemek, Müslümanları sıkıntıya sokmak olur.

Şâfiî imama uymak

Soru: **Şâfiî** bir imam, (Cemaat arasında bir tek **Hanefî** de olsa, namazı **Hanefî**'ye göre kılmak gerekir) dedi. Öyle bir şey var mıdır?

CEVAP

Öyle bir şey yoktur. Cemaatin hepsi **Hanefî** de olsa, imam yine kendi mezhebine göre kıldırır. İmamın, cemaatin mezhebindeki şartlara elinden geldiği kadar uyması iyi olur.

Cemaatte kadın varsa

Soru: Evde namaz kılarken cemaatteki kadın, yenge, baldız gibi yabancı veya teyze, yeğen gibi mahrem olsa, imam namaz sonunda yüzünü cemaate döner mi?

CEVAP

Kadınların hepsi mahremse döner. İçinde bir tane yabancı varsa dönmez.

İmamın kıraati

Soru: İmamın birinci rekâta, ikinci rekâta okuduğunun iki misli veya daha uzun bir zammı sûre okuması sünnet midir?

CEVAP

Evet, sünnettir. İbni Abidin'de deniyor ki: İmamın cuma ve bayram namazlarından başka her namazda, birinci rekâta, ikinci rekâta okuduğunun iki misli uzun okuması sünnettir.

Günümüzde imamların çoğu bu sünneti terk etmektedir. Dinini kayıran imamların, her sünnete olduğu gibi, bu sünnete de önem vermeleri gerekir. Çünkü bir hadis-i şerifte, [\(Unutulmuş bir sünnetimi meydana çıkarana yüz şehit sevabı vardır\)](#) buyuruluyor. [\(Hâkim\)](#)

Mesela Maun sûresini birinci rekâta, Kevser sûresini ikinci veya Kâfirun sûresini birinci rekâta, Nasr sûresini ikinci rekâta okuyan imam, bu sünneti yerine getirmiş olur. Tek başına kılanın buna riayet etmesi gerekmez.

Başka mezhepteki imama uyulabilir

Soru: Kitaplardan öğrendiğimize göre, başka mezhepteki imama, mesela **Hanefî**ler **Şâfiî** imama, **Şâfiî**ler de **Hanefî** imama uyabilir. Bu uymanın doğru olması için, imamın guslünün, abdestinin ve namazının cemaatin mezhebine göre sahih olması şart değil mi? Mesela **Hanefî** imam, kadına dokunmuşsa, Şâfiîlere imam olabilir mi? **Şâfiî** imamdan kan çıkmışsa, **Hanefî**lere imam olabilir mi?

CEVAP

İmamın, arkasındaki cemaatin mezhebinin şartlarına da uyması elbette çok iyidir, fakat uymamış olsa da yine namazı sahih olur.

Başka mezhepteki imama uyan cemaat, eğer varsa, kendi mezheplerine göre namazı bozan bir şeyin, imamda bulunduğunu bilmezse cemaatin namazları sahih olur. Mesela, imamdan kan akması veya başının dörtte birinden az miktarını mesh etmesi, **Hanefî** mezhebinde caiz olmadığından, böyle yaptığı bilinen bir **Şâfiî** imama uymak âlimlerin çoğuna göre caiz olmaz.

Yukarıdaki kavle göre imamın, cemaatin mezhebine göre de abdestli olması şarttır. İmamın namazı kendi mezhebine göre sahihse, farklı mezheplerdeki cemaatin namazının sahih olduğuna dair başka bir kavil de vardır:

Başka mezhepteki kimsenin, kendi mezhebine göre sahih olmasa da, namazı kendi mezhebine göre sahih olan imama uyması caizdir. ([Halebi-yi kebir, Nihaye, Eşbah](#))

İmamın abdesti bozulursa

Soru: Namaz kıldırırken imamın abdesti bozulursa ne yapar?

CEVAP

Namaz kıldırırken imamın abdesti bozulursa, hemen yakınındaki birini çekip yerine imam olarak geçirir. Sonra, dışarıda abdest alıp gelince, vekil ettiği imama uyararak namazını tamamlar. Camide abdest alma imkânı varsa, vekile lüzum olmaz. Cemaat bekler, imam, abdest alıp gelince, kaldığı yerden devam eder. Vekil bırakmayıp camiden çıkarsa, cemaat birden fazla ise, namazları bozulur.

İmam selam verirken

Soru: İmam, namazı bitirip sağına, soluna selam verirken, iki selamda da sesini aynı tonda mı söylemesi gerekir?

CEVAP

Hayır, birinci selamı biraz yüksek, ikinci selamı biraz daha yavaş sesle söyler.

İmamın ikinci selamı, birinciden daha yavaş sesle söylemesi sünnettir. (İbni Âbidin, Nimet-i İslâm)

Tevbe edenin imamlığı

Soru: Bir kimse, zina veya livata gibi çirkin günahlar işlese, sonra tevbe edip salih Müslüman olsa, böyle kimsenin önceki hâlini bilenlere imam olması uygun olur mu?

CEVAP

Böyle çirkin günahlar işleyen kimsenin tevbesi elbette sahihtir, fakat onun günahını bilen kimseler bu kişiden nefret eder. Cemaatin nefret ettiği kimsenin imam olması ise mekruhtur. Günahını bilen kimselere imamlık etmemelidir.

Selam verirken niyet

Soru: Cemaat selam verirken Hafaza meleklerinden başka, imama da niyet ediyor. İmam selam verirken cemaate niyet eder mi?

CEVAP

Evet, imam her iki tarafa selam verirken, cemaate de niyet eder. (Nimet-i İslâm)

İmamın müezzinlik yapması

Soru: İmam, ezan ve ikamet okuyabilir mi? Yani imam aynı zamanda müezzinlik yapabilir mi?

CEVAP

Evet, yapabilir. İmamın aynı zamanda müezzinlik de yapması iyidir. **Resulullah** efendimiz, "sallallahü aleyhi ve sellem" bir seferde bizzat kendisi ezan okumuş, ikamet getirmiş ve imam olarak öğle namazını kıldırılmıştır. Hazret-i Ömer, (Halifelik olmasa müezzinlik yapardım) buyurmuştur. Bu söz, (İmamlıkla birlikte müezzinlik de

yapardım) demektir. Burada müezzinlik yapmanın önemi de bildirilmektedir. Birkaç hadis-i şerif:

(Müezzin, kendisiyle beraber namaz kılan cemaatin sevabı kadar sevab alır. Cemaatin sevabından da bir şey eksilmez.) [Nesâî]

(Müttekî, ihlaslı müezzin, şehid gibidir. Ölürse kabrinde çürümez.) [Taberânî]

(Müezzinle imam, cemaatin sayısı kadar sevaba kavuşur.) [Ebu-ş-şeyh]

Cennete girmek için ne yapacağını soran bir zata, **Peygamber efendimiz**, (Müezzin veya imam ol) buyurdu. O da, (Yapamam) dedi. (O hâlde namazını ilk safta kıl!) buyurdu. (Buhârî)

İmam olmak, müezzinlik yapmaktan, ikamet okumak ise, ezan okumaktan efdaldır.

Efdal olan, imamın aynı zamanda müezzin de olmasıdır. Sirac kitabında, (İmam-ı a'zam Ebu Hanife, ezan ve ikameti de kendisi okurdu) deniliyor. (Redd-ül-muhtar)

Oğul imam olur

Soru: Oğul, babaya imam olabilir mi?

CEVAP

Evet, imamlığa daha layıksa, oğul babaya imam olabilir.

İmamın yetkisi

Soru: Âcil bir durumdan dolayı cemaate sıkıntı gelecekse veya cemaat öyle istiyorsa, imam, Ettehiyyatü'den sonra okunan salevat-ı şerifeleri yani Salli Barikleri terk edebilir mi?

CEVAP

Evet, terk edebilir. (Dürer Gurer)